

“La cultura tibetana podria desaparèixer en vint anys o trenta”

Des de l'exili, on viu de fa 40 anys, Dechen Shak-Dagsay (Kàtmandu, Nepal, 1959) no oblida la repressió a què la Xina sotmet el Tibet. Per això, aquesta filla del lama tibetà Dagsay Tulku, també exiliat, ha dedicat la vida, a través de les cançons, a lluitar per preservar la cultura tibetana. Fa unes setmanes que va actuar a Barcelona, en el primer Festival del Mantra que es va celebrar en aquesta ciutat.

—Com a exiliada tibetana, quina impressió us produeix de veure les protestes que hi ha hagut arreu del món amb motiu del pas de la torxa dels Jocs Olímpics de Pequín?

—És molt preocupant de veure com al Tibet augmenta la desobediència civil. En aquest sentit, els meus sentiments es troben dividits. Per una banda, crec que és positiu que la qüestió del Tibet surti a la llum pública i que

Dechen Shak-Dagsay és una coneguda cantant tibetana. Arran del conflicte que es viu al Tibet, aquesta artista es mostra partidària de l'estratègia moderada del dalai-lama i, tot i oposar-se al boicot, demana a les autoritats xineses que reconsiderin la intenció de portar la flama olímpica al Tibet.

sigui objecte de discussió per part de la comunitat internacional; però, d'una altra banda, és molt trist de veure com això ha costat la vida de moltes persones a tots dos bàndols, tant tibetans com xinesos que viuen al Tibet. És molt important de trobar una solució aviat per tal d'arribar a la pau.

—Quina és la situació en aquest moment al Tibet, segons els coneixements que en teniu de l'exili estant?

—Les autoritats xineses han tancat les fronteres i no s'hi pot anar. És una situació molt seriosa que espero que no duri gaire temps. Malauradament, em fa l'efecte que la intenció de la Xina és de mantenir la frontera tancada durant anys. Això seria terrible per als tibetans, per a la nostra cultura i la nostra llengua.

—Com afecta els tibetans la dominació xinesa, que va començar fa més de cinquanta anys?

—Després de tots aquests anys de dominació, que òbviament són molts anys, el principal problema és que la cultura tibetana té moltes dificultats per sobreviure. Els tibetans es troben en una situació de marginació dins el propi país i això, en cap cas, no és una bona base per a una coexistència pacífica. Crec sincerament que és possible d'arribar a la pau, però cal fer les coses bé, com ara fomentar el respecte, la comprensió i la tolerància mútues. Al Tibet cal que hi hagi igualtat de drets per a tots, cosa que, ara per ara, no és garantida.

—Per què hi actuen amb tanta duresa, al Tibet, les autoritats xineses?

—El principal problema és que hi ha molta desconfiança. És molt important que els líders xinesos confiïn en nosaltres, que no hi hagi malentesos. Ells creuen que volem la independència, cosa que no és veritat. La tensió en aquest moment és molt alta; totes dues bandes estan molt tenses.

—Què reclama, aleshores, el poble tibetà a la Xina?

—La nostra cultura està amenaçada. Aquest és el motiu pel qual el Tibet ha adoptat aquest compromís, de renunciar a la independència i acceptar una àmplia autonomia. Si lluitéssim per la independència, la Xina augmentaria l'opressió i marginaria encara més els tibetans. A la Xina, hi cal més autonomia, però no tan sols per al Tibet, sinó

també per a les altres regions amb particularitats pròpies, com el Xinjiang. Els xinesos no haurien d'estar tan espantats. Nosaltres acceptem la seva sobirania sobre el Tibet, però el que realment volem és l'autonomia. La Xina hauria d'entendre que la nostra cultura també és un gran valor per a ells. Això podria ajudar a aconseguir la pau i l'estabilitat.

—**En què consisteix exactament, a parer vostre, aquesta àmplia autonomia?**

—L'autonomia implica l'autogovern, significa que estem disposats a formar part de la Xina; un compromís que el poble tibetà pren perquè som conscients que correm el risc de perdre la nostra cultura. En un termini de vint anys o trenta, en el temps d'una generació, la nostra cultura podria desaparèixer. En opinió meua, no tot el que ha fet la Xina al Tibet és dolent. Han portat tecnologia moderna i han millorat algunes infraestructures. Això és positiu, però és important que els xinesos entenguin que els tibetans som gent molt espiritual, que la riquesa no és la nostra prioritat.

—**Quin és el principal interès que la Xina té en el Tibet?**

—El Tibet és molt important per als xinesos pels recursos naturals, com les mines o els boscos. Bàsicament, és un problema de concepte. El xinesos creuen que el Tibet és el seu territori i que en poden explotar les riqueses com vulguin.

—**Enfront de tot això, el dalai-lama manté una postura moderada. Hi esteu d'acord?**

—Absolutament. És una bona estratègia. Els xinesos haurien de deixar de desconfiar del dalai-lama. La seva proposta és fer les coses a poc a poc, sense violència. Crec que aquest és el camí més realista i que ha de permetre de posar les bases del diàleg, la negociació i la coexistència.

—**Què creieu que pot passar quan la flama olímpica arribi al Tibet?**

—El govern hauria de reconsiderar aquesta decisió perquè pot portar molts problemes. La tensió al Tibet és molt alta i això no farà sinó causar més violència. El poble tibetà ho pot interpretar com una ofensa.

—**Per què creieu que el govern**

xinès té tant d'interès a portar la flama al Tibet?

—Els tibetans ho veiem com una manera que tenen els xinesos de voler demostrar que el Tibet és el seu territori.

—**El boicot als Jocs Olímpics seria útil per a la causa tibetana?**

—El dalai-lama ha parlat molt clar respecte a aquesta qüestió. Els Jocs Olímpics s'han de celebrar. És una gran oportunitat que té la Xina de mostrar al món que són capaços de

“Acceptem la sobirania xinesa sobre el Tibet. El que volem és autonomia”

respectar els drets humans. La comunitat internacional hauria de respectar la posició del dalai-lama i no entrebancar la celebració dels Jocs. Si hi hagués alguna mena de boicot, els xinesos en donarien la culpa als tibetans.

—**Esteu convençuda que, malgrat que els tibetans renunciïn a la independència, els xinesos estan disposats a reconèixer-ne i a respectar-ne la particularitat i la cultura?**

—Crec que sí, que ho respectaran. Actualment, entre els líders xinesos hi

ha veus moderades que diuen que l'estabilitat al Tibet és molt important per a la Xina. Si obtenim una àmplia autonomia els tibetans estarem contents. No tenim cap ambició d'esdevenir una gran potència mundial. La cultura budista és plenament integrada al Tibet, és una filosofia de la no-violència que té un gran potencial per a promoure la pau arreu del món. Per això és tan important que la cultura tibetana sigui preservada.

—**De quina forma l'exili tibetà pot contribuir a la causa del vostre poble?**

—Considero que, com a artista, estic en una situació molt privilegiada, perquè puc posar la meua música al servei de promoure el missatge de la pau. Si no mantenim aquest compromís ho perdrem tot. Ha de ser una victòria de la no-violència.

—**En concret, els mantres que heu cantat aquí, a Barcelona, en el primer Festival del Mantra, com poden contribuir a aquesta lluita per la no-violència?**

—Els mantres tenen un gran poder per a arribar al cor de les persones i enriquir-lo. La música fa sentir bé la gent i transmet el sentiment de la compassió i de l'amor. La gent, quan sent aquesta música, està més preparada per a arribar a la pau.

—**La vostra música, amb el seu missatge, se sent també a la Xina?**

—La meua música se sent cada vegada més a la Xina. Els xinesos van tornant a trobar les arrels espirituals. Ells tenen aquest passat, però no l'han pogut practicar al llarg dels darrers anys per culpa del comunisme. Per això, ara molts xinesos veuen el valor que té la cultura tibetana. De fet, l'esperança del dalai-lama és poder connectar amb aquesta gent. Si això passa, aleshores la nostra cultura tindrà una gran oportunitat de sobreviure. La pressió internacional no servirà de res si tenim els xinesos contra nostre. Per això és tan important que els xinesos, la gent del carrer, no pensin que les nostres protestes són contra ells. Les protestes van adreçades als líders, als governants. Els xinesos també tenen cor i la història ha demostrat que els canvis són possibles.

Xevi Camprubi